

De Saamwerker

Uitgave van de bond
van Christelijke
Gereformeerde
Mannenverenigingen
in Nederland

83ste jaargang
september 2026

Mannenbond
CGK

3

PAGINA IN DIT NUMMER:

- 2 Van de voorzitter
- 3 Meditatie Openbaring 14:4
- 4 Themadagen 2026
- 5 Nederlandse Geloofs Belijdenis (5)
- 9 Muziek in de Bijbel - deel 3
- 12 Beeld en Boodschap
- 13 Bijbelstudie over Filippenzen
- 17 Nieuws uit Nunspeet
- 18 Nieuw(s) op de website
- 19 Boekbespreking
- 20 Flyer Bondsdag 2026

Colofon

**Uitgave van de Bond van Christelijke
Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland**

Internet: www.mannenbond-cgk.nl

Verschijnt 4x per jaar

Volgende uitgave D.V. december 2026

Commissie van redactie

ds. C.J. Droger, Vlaardingen

P. van der Lede, Nunspeet

Redactieadres

P. van der Lede

Dreeslaan 26

8072 XP Nunspeet

telefoon: 06-45453710

kvn4568@gmail.com

Secretariaat

P. van der Lede

Dreeslaan 26

8072 XP Nunspeet

telefoon: 06-45453710

e-mail: administratie@mannenbond-cgk.nl

(voor boekrecensies, ledenadministratie e.d.)

© Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen in Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of uitgezonden, hetzij elektronisch, mechanisch door middel van fotokopie, microfilm, opname of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht.

Omslagfoto: afkomstig van Vecteezy en gebruikt overeenkomstig de daarvoor geldende licentievoorwaarden.

Van de voorzitter

Terwijl het buiten heel erg warm is, zit ik in de koelte van een ventilator dit stukje te schrijven. Nog een aantal weken en dan is de zomervakantie in alle regio's van Nederland voorbij en gaat het 'gewone' leven weer beginnen. Dat betekent dat ook het gemeentelijke leven weer ontwaakt en dat alle kerkelijke activiteiten weer van start gaan. Ook de mannenverenigingen zullen weer samenkomen. Meestal is dat om de veertien dagen op een vaste avond in de week.

Hier en daar maken de broeders nog een eigen onderwerp voor de verenigingsavond, maar de meeste verenigingen gaan weer aan de slag met de Bijbelstudies in *De Saamwerker*.

Inderdaad, die komt niet meer via de post, maar op de website van de mannenbond kunt u het nieuwste nummer downloaden. Intussen staan daar ook vele oudere nummers op.

Aan goed Bijbelstudiemateriaal dus geen gebrek.

Wat wij niet zelf kunnen regelen en organiseren is de zegen die wij nodig hebben bij de voorbereiding op de verenigingsavonden en tijdens de avonden zelf.

Dat is een geschenk van Hogerhand en een werk van de Heilige Geest. Ik ben ervan overtuigd dat als wij biddend naar de verenigingsavonden zullen toeleven, wij gezegende en verrijkende avonden zullen hebben. Ik wens ze u van harte toe!

Een liefdevolle groet, broeders!

Ds. C.J. Droger

Belijdenis

ds. A.D. Fokkema

*Zij zijn het die niet met vrouwen
bevekt zijn, want zij zijn maagden.
Dezen zijn het die het Lam volgen waar
Het ook naartoe gaat.
Dezen zijn gekocht uit de mensen, als
eerstelingen voor God en het Lam.*

Openbaring 14:4

Johannes wordt midden in het Bijbelboek Openbaring gewezen op mensen “die het Lam volgen, waar Het ook heen gaat.” Het Lam, dat is de Heere Jezus Christus. Hier zijn dus mensen die de Heere Jezus willen volgen! De oproep daartoe lezen we verschillende keren in de Schrift: “volg Mij.” De Heiland vraagt dat u Hem laat beslissen welke weg u volgt. Maar Hij zegt daarbij ook dat Hij zelf op die weg voorgaat. Dat Hij op die weg er Zelf altijd bij is! In onze tekst is te lezen dat er ook werkelijk mensen zijn die deze opdracht van de Heere Jezus hebben gehoorzaamd. 144.000 mensen zelfs: “Dezen zijn het die het Lam volgen.” Dat is ook aan hen te zien. Op hun voorhoofd staat namelijk iets geschreven: de Naam van God! Zij belijden de Heere!

Dat er mensen zijn die de Heere Jezus volgen is allesbehalve vanzelfsprekend. Eén hoofdstuk eerder kom je namelijk mensen tegen bij wie op het voorhoofd iets heel anders geschreven staat.

Het getal van het beest: 666. Zij dragen dit teken omdat deze mensen het beest volgen! Welke mensen doen dat dan? “Klein en groot; rijk en arm; vrije en dienstknecht” zo lezen we daar. Met andere woorden: Johannes ziet

hoe de hele mensheid achter dat beest aan gaat. Maar dán komt Openbaring 14. Dan ziet Johannes dat er ook nog andere mensen zijn. Mensen die niet het beest volgen, maar het Lám! Mensen die niet het teken van het beest dragen, maar het teken van de levende God! Zo wordt indringend getekend dat er uiteindelijk in deze wereld twee soorten mensen zijn: mensen die het Lam volgen en mensen die het beest volgen! Tussen die twee soorten mensen ligt een diepe kloof. Een onderscheid dat ons voor een klemmende vraag stelt: “Waar hoort u nu bij? Wie volg jij?” Het belijden van de Heere is geen vrijblijvende zaak!

Van de volgelingen van het Lam wordt nog meer gezegd. Ze zijn zegt Johannes “met vrouwen niet bevekt, want zij zijn maagden.” Deze mensen zijn vrij gebleven van hoererij. In de Bijbel is dat het beeld van een leven in ontrouw aan de Heere, geestelijke hoererij. Een leven waarin je de afgoden dient en de zonde aan de hand houdt. Letterlijke hoererij hoort daar trouwens óók bij. Bij deze 144.000 kom je dat niet tegen. Bij het belijden van het Lam hoort dus ook leven waarin de strijd met de zonde zichtbaar wordt. Uit liefde voor het Lam en door de kracht van Zijn Geest wordt zichtbaar dat je de zonde hebt leren haten.

Misschien maakt u dat wel onzeker. “Niet bevekt? Dat kan toch niet? Hoe moet ik dat ooit opbrengen? Mijn leven is toch vol van zonde?” Kijk dan nog eens naar die 144.000. Waarom volgen zij het Lam?

Zat dat er bij deze mensen altijd al in? Zijn het bijzondere mensen met net iets meer in de mars dan andere mensen? Welnee. Hoe het écht zit lezen we in ons vers heel duidelijk: “Ze zijn gekocht!” Gekocht, dat heeft het Lam gedaan.

Met Zijn eigen bloed.

Want anders hadden deze 144.000 net zo hard achter dat beest aangerend als alle andere mensen! Het zijn namelijk allemaal Adamskinderen.

Adam luisterde in het paradijs al naar het beest. En die 144.000 maken uit zichzelf precies dezelfde keuze: achter het beest aan! Maar het Lam maakte dat anders! Het Lam kocht ze vrij. Betaalde de prijs van Zijn eigen bloed. En nu zijn mensen volgelingen van het Lam geworden!

Zúlke mensen belijden het geloof in het Christus. Jezus Christus.

Zij belijden Hem met de Naam waarin helemaal doorklinkt dat Hij Zijn bloed liet stromen voor de zonden van Zijn volk: het Lám!

Johannes ziet 144.000 mensen van wie gezegd kan worden dat zij het Lam volgen.

Als iemand ons vraagt te volgen, dan is toch onze eerste vraag: “Waarheen dan?”

Daar wil je eerst antwoord op hebben voordat je beslist of je wel of niet meegaat.

Bij deze 144.000 gaat het anders.

Ze hebben vóór alles de beslissing genomen: “Wij gaan met het Lam mee.” Wij gaan mee, al weten we niet precies waar naartoe. Wij volgen Hem namelijk “waar het lam ook heen gaat.”

Dat vraagt een blindelings vertrouwen op het Lam. Zeker weten dat wat Hij doet, goed is.

Zeker weten dat alle wegen waar Hij je brengt, goede wegen zijn.

Zeker weten dat Hij op alle wegen waar Hij je leidt, er Zelf bij zal zijn.

De 144.000 zeggen: “Ja, dat willen wij!”

Eigenlijk zeggen ze daarmee dus: “Wij gaan niet mee vanwege de eindbestemming, maar wij gaan mee vanwege het Lam Zelf!

Wij willen zo graag bij het Lam zijn!” Wat een wonder als u en jij zo die belijdenis mag uitspreken: “Ja, ik wil het Lam volgen waar Hij ook heen gaat.”

Voor wie zich zo aan het Lam toevertrouwt is de uiteindelijke bestemming toch niet onzeker. Want kijk eens waar die 144.000 staan. Op de berg Sion. In het hemels Jeruzalem! Dát is de plek waar het Lam Zijn volgelingen brengt. Hoe heerlijk is het dan dit Lam te belijden!

Sprekers themadagen 2026

Themadagen 2026

Thema: Gaan aan Gods hand.

Deelthema 1: Gods hand in het lijden

Deelthema 2: Gelovig omgaan met het lijden.

10 OKTOBER 2026

Sprekers:

Ds. J. Lohuis (PKN Scherpenisse)

Ds. J.M.J. Kieviet (CGK Barendrecht)

Locatie: Ridderkerk

10 OKTOBER 2026

Sprekers:

Ds. C.J. Rijsdijk (PKN Montfoort)

Ds. H.H. Klomp (CGK Veenendaal)

Locatie: Veenendaal

Studie over de Nederlandse Geloofsbelijdenis (5)

ds. J.W. Wüllschleger

NGB art. 14 en 17. Over schepping, val en verlossing van de mens

Inleiding

Dit keer zullen we gaan letten op twee artikelen uit de NGB. Artikel 14 gaat over de schepping en de val van de mens met daaraan gekoppeld zijn onvermogen tot het ware goed. Artikel 17 spreekt over de verlossing die God direct al na de zondeval beloofd heeft. We zullen ze samen behandelen, omdat ze heel nauw met elkaar verbonden zijn. Er is geen verlossing, als er niet eerst een zondeval was. En er is geen zondeval, als er niet eerst een goede schepping is geweest. We zullen zien hoe actueel dit belijden is!

De vraag naar wie de mens is, is een vraag die de mensheid al van oude tijden af heeft beziggehouden. Waar kom ik vandaan? Wie ben ik? Waarvoor leef ik? Welke zin en welk doel heeft het leven? In allerlei vakgebieden wordt naar een antwoord gezocht. Filosofie, antropologie en psychologie houden zich met dit vraagstuk bezig. Veel waardevolle dingen hebben zij te zeggen. Maar het enige boek dat ons een antwoord kan geven op de diepste vragen van ons leven, is de Bijbel, het Woord van God. Want in dat Boek spreekt onze Maker, de Heere God tot ons. Hij alleen kan het weten. Dank aan Hem dat hij ons zo uitvoerig heeft ingelicht over deze allerbelangrijkste vragen! In Gods Woord wordt ons de weg gewezen naar God. God openbaart ons in Zijn Boek hoe Hij ons gemaakt heeft, wat er van ons geworden is en

welk doel hij met ons voor ogen heeft. Onze belijdenis vat in genoemde artikelen samen wat Gods Woord ons leert.

De schepping van de mens

Het klinkt nogal algemeen als artikel 14 telkens spreekt over ‘de mens’. Nergens wordt hier de naam van Adam genoemd, over wie het toch in eerste instantie gaat. (Pas in artikel 15 – over de erfzonde – wordt zijn naam genoemd.) Ik denk dat dit met opzet zo gedaan is. Op deze manier blijft het niet op een afstand staan, maar wordt direct al duidelijk dat het niet alleen over Adam gaat, maar ook over u en mij. Adam is onze stamvader en ons verbondshoofd. Dat wil zeggen: wat Adam deed heeft gevolgen niet alleen voor hemzelf, maar voor heel zijn nageslacht. Dat geldt zowel positief als negatief. Was Adam staande gebleven in zijn gehoorzaamheid, dan zou dat tegelijk voor al zijn nakomelingen gegolden hebben. Maar helaas, het is anders gegaan. En daar dragen ook wij de gevolgen van.

Artikel 14 begint met uiteen te zetten dat God de mens de mens geschapen heeft uit het stof der aarde en dat hij hem schiep naar Zijn beeld en gelijkenis. Stof betekent: materie. God heeft de mens als het ware geboetseerd uit de klei van de aarde, Gen. 2:7. Daar moeten we ons geen primitieve voorstelling van maken. De mens is ongelooflijk kunstig gemaakt, zoals David in Psalm 139 belijdt. Er is nog een andere kant aan de mens: zijn immateriële, geestelijke zijde.

God heeft de mens gemaakt naar Zijn beeld en gelijkenis. Op schepselmatige wijze is de mens een afbeelding van zijn Schepper. Ware kennis, gerechtigheid en heiligheid zijn de kenmerken daarvan. Daarin verschilt de mens van de dieren. Wij zijn niet een 'primaat', een veredeld dier, zoals de evolutietheorie beweert, maar de kroon op Gods goede schepping. De mens is erop aangelegd om God te kennen, Hem lief te hebben, met Hem te leven, Hem te dienen en Hem te loven. Dit is een voorrecht dat alleen aan mensen geschonken is. God wil omgang hebben met de mens. Er is een wederkerige relatie in liefde en verbondenheid. Hier vinden we onze bestemming.

Zondeval

Helaas is het zo niet gebleven. Zouden onze eerste ouders aan het proefgebed gehoorzaam zijn geweest, dan hadden zij na verloop van tijd het eeuwige leven ontvangen. Tegen Gods uitdrukkelijk verbod in hebben zij de verboden vrucht gegeten. Dit was maar niet een licht vergrijp, zoals wel beweerd wordt, maar een overtreding van de eerste orde. Uit deze daad sprak hoogmoed, ongeloof, ongehoorzaamheid en opstand. Wij wilden God geen God meer laten zijn, maar zelf Zijn plaats innemen. We hebben ons laten bedriegen door de vader van de leugens, de duivel. Daardoor hebben we onszelf beroofd van de sierlijke kroon die Gods op ons hoofd had gezet (Psalm 8:6). Er is geen zuivere kennis meer van God, geen goede, ongestoorde verhouding, geen overeenstemming in alle dingen met de wil van God. Vanaf dat moment beheersen angst, wantrouwen en vijandschap ons ten opzichte van God. Op aangrijpende wijze wordt dit in artikel 14 verwoord.

De mens blijft echter mens. Hij is niet een dier geworden, en ook geen demon. Er zijn kleine overblijfselen van het oorspronkelijke beeld van God gebleven. Enige kennis hebben we nog van God. Die kan ons echter niet tot God brengen, maar dient alleen om ons alle onschuld te ontnemen, Romeinen 1:20.

Actualiteit

Dit belijden was in de 16^e eeuw actueel in de strijd met Rome. De Roomse kerk leert dat het beeld van de mens wel erg geschonden is, maar dat er toch nog iets is overgebleven. Zij maakt onderscheid tussen natuur en bovennatuur. De natuur is ons mens-zijn met al zijn mogelijkheden en gaven, de bovennatuur is een 'extra', onze kennis van God. Alleen dat laatste is door de zonde geschonden. De gereformeerde leer maakt echter onderscheid tussen zonde en genade. Door de zonde is onze natuur radicaal bedorven.

Een rij van teksten wordt aangevoerd om dit ondersteunen. De lijst zou zeker nog verder aan te vullen zijn met passages als Efeze 2:1-10!

Vandaag staan we voor andere, nieuwe uitdagingen. Dat vraagt erom de belijdenis actueel te maken. Geen nieuwe belijdenis dus, maar wel een toepassing naar de tijd waarin wij leven. Wat is er nu zo anders vergeleken met de tijd van de NGB?

Historiciteit van Adam en Eva

De NGB gaat uit van de historiciteit van Adam. Dat stond toen niet ter discussie. Adam en Eva waren het eerste mensenvaar in de geschiedenis, rechtstreeks door God geschapen. Dit wordt ook in het Nieuwe Testament geleerd. Zowel Christus als de apostelen gaan uit van de historiciteit van Adam en Eva.

De Heere Jezus spreekt over het huwelijk als een instelling die er 'vanaf het begin' geweest is, Matt. 19:8. Vanaf welk begin? Dat is ongetwijfeld de schepping geweest waarvan Genesis 1 en 2 ons leert. Maar ook de apostel Paulus leert dit. Zonder dit verder uit te diepen, verwijs ik naar Handelingen 17:26, Romeinen 5:12-21, 1 Korinthe 15:21 en 1 Timotheüs 2:13,14. Er is dus een doorgaande lijn van het Oude naar het Nieuwe Testament.

Schriftkritiek

In de loop van de 19^e eeuw deden zich twee ontwikkelingen voor, die een radicale verandering betekenden in het denken hierover. De eerste is de Schriftkritiek. De Schriftkritiek is voortgekomen uit het Verlichtingsdenken, het rationalisme. Descartes is de grondlegger hiervan. Hij stelde de menselijke rede als normatief. Wat niet overeenkomt met de rede, moet verworpen worden. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor de visie op de Heilige Schrift. Veel staat er immers in de Bijbel wat we met ons verstand niet kunnen bevatten! De Bijbel werd niet langer gezien als Gods openbaring God aan ons, maar als een verzameling menselijke documenten, die bovendien veel gebreken bevatten. Zo zijn de eerste hoofdstukken uit de Bijbel een neerslag van de religieuze belevingswereld van de mensen uit die tijd. Het Bijbels verslag van de schepping van de wereld en van de mens zouden we moeten opvatten als mythen en sagen uit het oude Oosten.

Evolutieleer

Een tweede ontwikkeling die zich voordeed in de 19^e eeuw was de evolutieleer van Darwin. Het zal de lezer bekend zijn wat hieronder verstaan wordt.

Liberale theologen namen deze leer al snel over. Dat moest wel botsen met de Bijbelse visie op de mens. Men ging een ander mensbeeld ontwikkelen. Dit zette zich voort in de 20^e eeuw. Invloedrijke theologen gingen in het algemeen uit van de evolutieleer. Theologen als Barth, Berkhof, Kuitert en Wiersinga gaven de toon aan. Met alle onderlinge verschillen gaan zij uit van hetzelfde principe. Adam en Eva zijn geen historische personen. Men spreekt van de Adam-idee en van Adam als een theologisch symbool of een leermodel.

De vraag is dan hoe je de verhouding moet zien tussen schepping en zonde. Volgens de Bijbel komen schepping en zonde *na* elkaar. De zonde heeft intrede gedaan in een wereld die goed geschapen was, en heeft er inbreuk op gemaakt. Lijden en dood zijn het gevolg van de zonde. Maar in een evolutionistisch wereldbeeld staan schepping en zonde *naast* elkaar. Op de een of andere manier heeft de zonde altijd deel uitgemaakt van de schepping. Dit roept veel vragen op. Kun je bijvoorbeeld dan nog spreken van zonde als schuld en van onze verantwoordelijkheid? Is het niet veelmeer een lot, in ieder geval een fase op onze weg naar een betere toekomst?

Verlossing

Maar wat betekent de verlossing dan? Dat is het volgende waar we nu nog aandacht aan geven. Artikel 17 gaat over 'de wederoprichting van de gevallen mens' en sluit aan op Genesis 3. God zoekt de gevallen mens op! De mens heeft gekozen tegen God, maar God grijpt genadig in. De dood heeft zijn intrede gedaan, de aarde is vervloekt om onzentwil. Dat zal in deze bedeling niet veranderen. Maar God geeft uitzicht op verlossing. Dat doet Hij door een belofte te geven, Genesis 3:15.

God belooft het vrouwenzaad dat de kop van de slang vermorzelen zal. Dit is de eerste belofte, de kern van het evangelie en van het genadeverbond. Zij wordt ook wel de moederbelofte genoemd. Zij is de moeder van alle volgende beloften.

De verlossing staat dus in het kader van de val en ongehoorzaamheid van onze eerste ouders in het paradijs. De verlossing zoals de Bijbel die tekent, is verlossing van de zonde en herstel van onze verhouding met God. De komst van Christus, de Zoon van God, was nodig om door Zijn lijden en sterven verzoening tot stand te brengen tussen God en mens. De gehoorzaamheid van Christus staat tegenover de ongehoorzaamheid van Adam, Rom. 5:12 – 21.

Als de zondeval echter geen historisch gebeuren is, zoals de evolutietheorie leert, wat is de verlossing dan? Waar moeten we van verlost worden? En waarom moest Christus dan lijden en sterven? De hele leer aangaande de verlossing komt op losse schroeven te staan. De antwoorden die men geeft, gaan in de richting van Christus als het prototype van de volmaakte mens. Hij is niet gekomen om door Zijn dood verzoening met God teweeg te brengen, maar om de mensheid op een hoger plan te brengen. Zonde is dan de weigering om je te laten meenemen in dit proces. Zonde is berusten in de status quo. De theoloog Bultmann schreef ooit aan Barth: 'Wanneer de figuur van Adam tot een idee wordt, dreigt ook Christus tot een idee te worden'.

Bijbels-theologisch gezien zijn schepping en evolutie onverenigbaar met elkaar. Er ontstaat een verschillend mensbeeld, een verschillende visie op schepping, val en verlossing.

Wie de historische betrouwbaarheid van de eerste hoofdstukken van de Bijbel ontkent, begeeft zich op een hellend vlak.

Gespreksvragen

1. Doet het er volgens u toe of Adam een historische figuur was? Waarom wel of niet?
2. Hoe botst het Bijbelse mensbeeld met het humanistische mensbeeld?
3. Als wij niets goeds uit onszelf kunnen voortbrengen, moet je dan maar niet afwachten wat God wil doen? vgl. o.a. Joh. 6:44 en Fil. 2:13.
4. Het beeld van God bestaat in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid (vgl. Heid. Cat. z. 3 vr/a 6). De NGB en de HC ontleen dit aan het Nieuwe Testament, Efeze 4:24 en Kolossenzen 3:10. Daar gaat het over de nieuwe mens. Wat wil dit zeggen over de relatie tussen schepping en herschepping?
5. Kunt u aangeven hoe het evangelie verkondigd wordt in Genesis 3:15?
6. Welke troost kunnen wij putten uit deze moederbelofte?

Muziek in de Bijbel

deel 3

ds. C.J. Droger

Muziek in de dienst van God

In de vorige Bijbelstudie hebben wij ontdekt welke grote plaats muziek en zang hebben ingenomen in de dienst van God in de tabernakel en in de tempel. Het is daar niet stil geweest. Naast dierengeluiden en stemgeluiden heeft daar prachtige muziek geklonken. Tot eer van de HEERE en tot opluistering van Zijn heerlijke dienst. Het zal menigeen geraakt en getroffen hebben wat er aan klanken klonk in het huis van God. Maar hoe zat het met het musiceren thuis in de tijd van de Bijbel? En wat klinkt er in onze huizen?

Muziek onderweg

Wij weten vanuit de Bijbel en de huidige tijd bevestigd dat, dat het Joodse volk een zanglustig en muzikaal volk was en is. Zoek maar eens een filmpje op YouTube op waarop Joodse mensen aan het zingen en musiceren zijn. Je wordt gelijk geraakt en meegenomen. Zoals het nu is, was het in de tijd van de Bijbel ook. Het Joodse volk houdt van muziek en kan op indrukwekkende wijze muziek maken. Als eerste voorbeeld kunnen wij denken aan wat de Joodse pelgrims deden als ze onderweg naar Jeruzalem waren om daar een feest of de Grote Verzoendag bij te wonen. De psalmen 120-134 maken ons duidelijk dat er onderweg naar Jeruzalem gezongen werd. 'Liederen van de opgangen' worden deze psalmen letterlijk genoemd. Alhoewel ook de opvatting bestaat dat wij kunnen denken aan liederen die gezongen

zijn toen de ballingen terugkeerden uit Babel, is de meest gangbare en voor de hand liggende verklaring dat het hier gaat om liederen die onderweg naar Jeruzalem zijn geboren en gezongen. Psalm 121 is daar een goed voorbeeld van. Je ziet de pelgrim voor je die door een berglandschap met anderen op weg naar Jeruzalem is en in wiens hart en mond dit lied ontstaat. In Psalm 122 zie je de pelgrims Jeruzalem naderen en over de drempel van de stadspoort stappen. En in Psalm 134 zie je hen afscheid nemen van de priesters in de tempel en Gods zegen meekrijgen. Het zal aangenaam reizen geweest zijn als je met elkaar deze liederen aanheft. En zullen deze liederen alleen onderweg naar Jeruzalem gezongen zijn? Wij mogen wel aannemen dat ook thuis deze liederen gezongen zijn en aan de kinderen geleerd zijn. Als zij dan ook mogen meegaan naar Jeruzalem, kunnen zij ze ook meezingen.

Muziek thuis

Er zal thuis nog meer gemusiceerd zijn. Wij lezen van de herdersjongen David uit Bethlehem dat hij een harp had en kon bespelen (1 Sam. 16:18). In het veld bij de schapen van zijn vader speelde hij op zijn harp en zong hij erbij. Zal hij de enige in zijn tijd en daarna geweest zijn? Vast niet. In zijn latere leven kwam Davids harpspel koning Saul goed van pas. Als een boze geest hem aangreep, ging David op zijn harp spelen en week de boze geest van Saul en werd hij rustig en ontspannen (1 Sam. 16:23).

Trouwens, lang daar vóór lezen we van een zekere Jubal, die de vader werd van allen die harp en fluit kunnen bespelen (Gen. 4:20). Hij kon harpen en fluiten maken én bespelen en leerde anderen die instrumenten ook maken en bespelen. Tijdens het werk of in de huiselijke kring zal muziek en zang geklonken hebben (vgl. Gen. 31:27). Ook toen al zal ervaren zijn dat muziek wat met je doet en een heilzame uitwerking op je kan hebben.

Wat er in de tijd voordat de psalmen zijn ontstaan in de gezinnen gezongen is, is niet bekend. Wellicht spontaan ontstane liederen die dan weer doorgegeven konden worden aan de volgende generatie. Wij lezen in de Bijbel het lied van Mozes en Mirjam (Ex. 15), de lofzang van Deborah (Richt. 5) en de lofzang van Hanna (1 Sam. 2). Zoiets, maar dan in een eenvoudige vorm, zal ook in de huiselijke kring zijn ontstaan. Toen Psalm 92 was gedicht, kon die op de sabbat ook thuis gezongen en begeleid worden. Het samen musiceren zal veel vreugde en genoeg hebben gegeven.

Even geen muziek

Soms was er een situatie dat er geen muziek en zang klonken in de huiselijke sfeer. Dat was bijvoorbeeld in de Babylonische ballingschap toen het Joodse volk aan de rivieren van Babel woonde (Ps. 137). Zij werden daar gevraagd om een lied te zingen, maar toen gaven de Joden 'niet thuis'. De harpen hingen aan de wilgen en bleven daar hangen. Een lied kwam niet uit hun strot. Die zat dichtgeknepen. Soms komt er geen lied over je lippen.

Maar toen de ballingschap beëindigd werd en de Joden weer naar huis mochten, kon er weer gezongen worden en werd dat ook volop gedaan (vgl. Ps. 126; Jes. 35:10). aan!

Al zingend kwamen ze in het beloofde land aan. Zó komen Gods kinderen in de eeuwigheid aan!

Muziek in onze huizen

Nu wij stilgestaan hebben bij muziek en zang in de huizen van het Joodse volk, gaan wij ons richten op ónze huizen. Klinkt daar geregeld muziek, en zo ja, welke muziek dan? Laat ik een paar mogelijkheden langslopen.

Wat is het mooi om rond de maaltijden muziek te laten klinken en meedoen. Bij de afsluiting van de maaltijd zouden de psalmen gezongen kunnen worden die de kinderen voor school of voor de zondagsschool moeten leren. Er zijn ook andere mooie liederen die daar kunnen klinken. Een gezongen 'Onze Vader' behoort ook tot de mogelijkheden. Kan één of kunnen meerdere gezinsleden een muziekinstrument bespelen: prima, pak ze erbij en laten zij meedoen!

Als wij dit muziekmoment van jongs af aan een plaats bij de afsluiting van de maaltijden geven, weten onze kinderen al snel niet beter en zullen zij er graag aan meedoen. En als de kinderen de deur uit zijn?

Gewoon doorgaan met het zingend afsluiten van de maaltijd.

Wat is het belangrijk dat wij onze kinderen op bed brengen en daar de dag met hen afsluiten. Ik weet dat veel jonge ouders dan uit een dagboekje of een kinderbijbel lezen. En dan volgt het avondgebed. Het is vaak een gezongen gebed. Heel mooi! Zeker doen en als jullie het nog niet goed snel mee beginnen. Het is ook mooi om op andere momenten met elkaar muziek te maken. Laat de kinderen daarom een muziekinstrument leren bespelen zodat je met elkaar kunt musiceren en zingen. Veel ouderen hebben nog dierbare herinneringen aan het samen rondom het orgel zingen van vroeger.

Dat kan nog steeds, maar andere instrumenten zijn ook prima. Het geeft zo veel vreugde om samen te zingen en muziek te maken.

Een ander aandachtspunt is de muziek die via geluidsdragers of internet in onze huizen klinkt.

Daarin zal onze smaak een belangrijke rol spelen.

Laat het in ieder geval muziek zijn die niet in strijd is met het Woord van God en het liefst tot geestelijk leven leidt en het voedt.

Goede en geestelijke muziek in huis geeft zegen. Het beurt je op en raakt je hart.

De schriftlezing bij deze Bijbelstudie is: **Psalm 92**

Gespreksvragen

1. Welke plaats nemen muziek en zang in ons gezin in? Kun je iets delen van het waardevolle van het samen zingen en musiceren?
2. Hoe werd er vroeger in jullie ouderlijk gezin met muziek en zang omgegaan? Kijk je daar met dankbaarheid op terug of heb je iets gemist?
3. Op welke manier proberen wij onze (klein)kinderen te interesseren voor muziek en zang?
4. Stimuleren wij onze (klein)kinderen om een muziekinstrument te gaan bespelen en wat hebben wij ervoor over?
5. Sluiten ook wij de maaltijd af met een psalm of een lied? Waarom is het daar misschien nog nooit van gekomen en hoe zouden wij dat kunnen veranderen?
6. Is het bekend dat er een berijming van de *Heidelbergse Catechismus* bestaat (zie de bundel *Weerklank*) en hebben wij die weleens aan tafel met elkaar gezongen? Waarom zou dat waardevol en leerzaam zijn?

Beeld en Boodschap

P. van der Lede

Een beeld zegt soms meer dan woorden. In deze rubriek staan we stil bij de voorplaat en zoeken we naar de boodschap die erin doorklinkt.

De vliegenschwam: schitterend maar gevaarlijk

Wie in de septembermaand door het bos wandelt, kan er bijna niet omheen: de vliegenschwam. Met zijn dieprode hoed en spierwitte stippen is hij veruit de meest fotogenieke verschijning van de herfst. Hij trekt direct onze aandacht.

Kinderen wijzen er enthousiast naar en fotografen buigen gretig hun knieën om dit herfstjuweel vast te leggen. Maar achter deze koninklijke, bijna feestelijke verschijning schuilt een fundamenteel gevaar. De vliegenschwam is giftig. Zijn schoonheid lokt, maar zijn binnenste brengt schade en verwarring.

In dit contrast ligt een diepe geestelijke les die ons herinnert aan de waarschuwingen uit Gods Woord. We leven in een visuele cultuur waarin de buitenkant regeert. Wat er mooi, succesvol of aantrekkelijk uitziet, wordt al snel voor 'goed' versleten.

Maar de Bijbel leert ons dat de schijn schrikbarend kan bedriegen. Denk aan de woorden van de Heere Jezus in Mattheüs 7:15, waar Hij waarschuwt voor valse profeten: "Maar wacht u van de valse profeten, dewelke in schaapsklederen tot u komen, maar vanbinnen zijn zij grijpende wolven." Net als de vliegenschwam dragen zij een aantrekkelijk kleed,

maar hun boodschap brengt de dood in de pot.

De verleiding is van alle tijden. Al in de hof van Eden keek Eva naar de boom van kennis van goed en kwaad. De Bijbel vermeldt dat de boom "een lust was voor de ogen" (Genesis 3:6). Hij zag er prachtig en veelbelovend uit, maar de ongehoorzaamheid bracht de bittere gifbeker van de zonde over de mensheid. Ook de apostel Paulus waarschuwt de gemeente dat de satan zich kan voordoen als een "engel van het licht" (2 Korinthe 11:14). De zonde presenteert zich zelden als iets lelijks; zij vermomt zich in de aantrekkelijke, felle kleuren van de vliegenschwam.

Dit herfstbeeld roept ons op tot geestelijk onderscheidingsvermogen. Hoe vaak laten wij ons in het dagelijks leven niet misleiden door zaken die prachtig ogen, of het nu gaat om wereldse welvaart, populaire meningen of een vroom uiterlijk zonder innerlijke kracht? De Heere ziet echter niet aan wat voor ogen is, maar Hij ziet het hart aan (1 Samuël 16:7).

Wanneer u deze septembermaand de vliegenschwam in het bos ziet staan, laat hij dan een aansporing zijn om dicht bij het Woord te blijven. Alleen de Heilige Schrift geeft ons de 'geestelijke herkenning' om te onderscheiden wat echt voedzaam is voor onze ziel en wat schadelijk is.

Laat ons gebed zijn zoals verwoord in Psalm 119: "Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet." Want de herfst herinnert ons eraan: niet alles wat schittert, leeft; maar Gods Woord houdt eeuwig stand.

Bijbelstudie over Filippenzen 3:1-3

ds. J.J.G. den Boer

Filippenzen 3,1-16

Handelingen 16,11-25

Kern: Filippenzen 3,1-3

Paulus' brief aan de Filippenzen is een blijde brief. Dat blijkt niet alleen uit de kerntekst, maar het is iets wat keer op keer naar voren komt. Dit is een getuigenis van Paulus. Hij is bijvoorbeeld blij vanwege de verkondiging van het Evangelie (1,18); vanwege zijn leven dat hij als plengoffer dankbaar aan God mag geven (2,17-18); vanwege de gezondheid van Epafroditus (2,28) en vanwege de hulp die hij vanuit Filippi heeft ontvangen (4,10). En die blijdschap moet nu ook aanstekelijk zijn. De gemeente wordt ertoe opgeroepen om zich met Paulus te verblijden in de Heere.

Een blijde brief met een oproep tot blijdschap. De brief aan de Filippenzen staat daarin niet op zichzelf. De Bijbel is een blij boek. We leren de HEERE erin kennen als de Auteur van blijdschap en vreugde. In den beginne was het er al. Bij de schepping zongen de morgensterren vrolijk en juichten de kinderen van God, zo vertelt de HEERE aan Job (Job 38,7). Vele Psalmen getuigen van en roepen op tot het dienen van God met blijdschap. En het beeld waar het Oude Testament mee eindigt, is niet alleen het opkomen van de Zon der gerechtigheid, het beschrijft ook het gevolg daarvan met een beeld van ultieme vreugde voor Gods kinderen: u zult naar buiten gaan en dartelen

als kalveren uit de stal (Mal. 4,2^B).

In het Nieuwe Testament wordt deze lijn weer opgepakt. In de velden van Efratha verschijnt de engel aan de herders en hij verkondigt hun zeer grote blijdschap die voor heel het volk wezen zal, omdat Jezus Christus, de Zaligmaker, de Heere is geboren (Luk. 2,10-11). En het laatste Bijbelboek sluit met dat vooruitzicht af. De bruiloftsgasten van de bruiloft van het Lam zeggen het tegen elkaar: *Laten wij blij zijn en ons verheugen en Hem de heerlijkheid geven* (Opb. 19,7^A) en God zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal er niet meer zijn; ook geen rouw, jammerklacht of moeite zal er meer zijn. Want de eerste dingen zijn voorbijgegaan (Opb. 21,4).

De Bijbel is een blij boek. Dat blijdschap in de Bijbel echter een opdracht is geworden, is een gevolg van Genesis 3. Dat komt omdat wij door de zonde een wig hebben gedreven tussen de HEERE en onszelf. Door de zonde zijn wij niet in staat om altijd te ervaren waar Psalm 16,11^B van zingt: *overvloed van blijdschap is bij Uw aangezicht*.

Maar doen we de Schrift wel recht door de Bijbel te typeren als een *blij boek*? Daarin wordt toch ook gesproken van oordeel, moeite, zorgen en verdriet? Ja, dat klopt. Maar wanneer de Bijbel daarvan spreekt, dan is dat tot op heden niet Gods laatste woord. De oordelen en waarschuwingen klinken om Israël, de gemeente en de wereld uit te

drijven tot God. Om de blijdschap van 'koren en nieuwe wijn in overvloed' te ontmaskeren als een verdoving van de pijn, die de oorzaak van de pijn niet wegneemt. Dat kan Gods genade alleen.

Dit is iets wat Paulus heeft geleerd. Hij weet wat het is om zich te kunnen verblijden, als de omstandigheden tegenzitten. Want op het moment dat hij de brief aan de gemeente van Filippi schrijft, zit hij opnieuw in de gevangenis. Het is niet zeker vanwaar hij deze brief schrijft. Maar wat wel zeker is, is dat het lofzingen in de nacht, de vreugde in de Heere als de omstandigheden tegenzitten, geen bevestiging is. Het is een grondhouding waaruit hij mag leven.

Wanneer u de oproep in de Filippienzenbrief leest: hoe verhoudt u zich daar dan toe? Kunt u zeggen: 'Ik ben het'? En dat misschien wel ondanks de omstandigheden. Wanneer dat zo is, dan gebeurt er iets heel moois. Want dan is die blijdschap iets, waarmee de Geest u nog weer meer verheugt. Dan ontdekt u: 'dit komt niet uit mijzelf en heb ik niet van mijzelf.' En u mag ontdekken: dit is een geschenk van de Geest. Zo komen we waar Psalm 16 ons wil hebben.

Het kan ons echter ook aan blijdschap ontbreken. Of de blijdschap kan worden aangevochten. Maar wat wij in de Schrift leren is dat *blijdschap* niet iets is voor Paulus en Silas alleen, of dat het een tijdgebonden opdracht is aan de Filippienzen daar en toen. Nee, dit is wat het Evangelie bij elke gelovige uit wil werken.

Het is daarom goed om te onderkennen wat deze blijdschap in de weg kan zitten. Want dat is volgens Paulus in ieder geval het vertrouwen op het vlees, dat hij in vers 2 en 3 ter sprake brengt.

Om ons daarbij te bepalen, komt Paulus opeens heel scherp uit de hoek: *Let op de slechte arbeiders, let op de versnijdenis*. Ga eens kijken naar hen die het helemaal verwachten van hun eigen prestaties. Ze vertrouwen op het vlees. Ze vertrouwen op wat zij uiteindelijk zelf presteren.

In Paulus' dagen en voor de gemeente van Filippi waren dat voornamelijk gemeenteleden en leraren die het onderhouden van de Joodse wetten als voorwaarde stelden voor het christenzijn. Heiliging was geen vrucht meer van het werk dat God in hen begonnen was, maar een voorwaarde op basis waarvan een mens bij God kan komen. Het werd een vloetje waar de Heere op verder zou kunnen bouwen. En zo werd hun identiteit niet bepaald door wat God beloofde, maar door wat zij zelf presteerden, met de besnijdenis als sjibbolet en kenmerk van het ware geloof. Daarom trekt Paulus hier zo fel tegen van leer. Want dat is niet wat de besnijdenis is. Het verbond der genade wordt vervormd tot een eigen gerechtigheid. Dat is echter geen be-, maar een versnijdenis!

In het vervolg van hoofdstuk 3 laat Paulus merken dat hij dit uit ondervinding weet. Hij heeft geprobeerd in de weg van het vertrouwen op het vlees God te dienen en blijdschap te vinden. Maar hij liep erop stuk.

Weet u wat het grootste gevaar is van het vertrouwen op het vlees? Dat wij goede mensen willen zijn. En misschien vraagt u zich af wat daar dan mis mee is. Nou dat is dit. Want óf u denkt dat u het wel kunt en dat u zelf goed genoeg bent. U hebt dan geen genade meer nodig, maar zult bedrogen uitkomen.

Óf u ontdekt dat u het niet kunt, maar omdat het van uzelf afhangt, wordt u moedeloos en voelt u zich mislukt. In beide gevallen blijft er een afstand tot de Heere God en wordt de blijdschap waartoe opgeroepen wordt, niet gevonden.

Vertrouwen op het vlees, of op onze eigen prestaties. Dat zit in onze gevallen natuur en zolang wij nog te strijden hebben tegen de oude mens, is dat ook iets waar we tegen te strijden hebben in de gemeente. Het is dus belangrijk om dit te onderkennen. Vandaag de dag zal de besnijdenis voor velen niet het punt zijn. Maar toch kunnen wij ook in deze valkuil stappen. Dus wat is het 'vertrouwen op het vlees'? Vlees dat zijn wij in onze gevallen staat. En daarop vertrouwen, is wat u in het vlees doet als fundament beschouwen voor uw relatie met de Heere.

Wat het vertrouwen op het vlees voor ons kan zijn, is heel divers. Het is de gedachte dat u een beter gemeentelid bent, omdat u niet alleen trouw bent in de kerkdiensten, maar bijvoorbeeld ook in het verenigingsleven. Het kan zijn hoe u, zonder het te zeggen, op anderen neer kijkt die zich anders kleden. Een stuk trots op uw zondagbesteding en ga zo maar door. Maar waar u op dat moment blind voor bent is dat u op het vlees vertrouwt en eigenlijk dankt als de farizeeër dat u niet zo bent als die ander (Luk. 18,11).

Dit is echter een blijdschap die wegvalt wanneer er tegenslag komt. Als u door ziekte niet meer naar de kerk kunt gaan. Als een burn-out u stilzet. Dan ontdekken we dat we ons verheugden in het vlees en dan leert de Heilige Geest ons op dat moment en op een pijnlijke manier dat we het daar niet mee redden. Het goede nieuws is echter, daar

daar hoeven we het ook niet mee te redden! Juist in Filippi weten ze dat het mogelijk is om lofzangen te zingen als alle omstandigheden tegenvallen. Dat als de vreugde in de wereld wegvalt, wij ons nog steeds mogen verblijden in de Heere.

Het geheim ligt in het roemen. Roemen gaat namelijk verder dan vertrouwen. Vertrouwen gaat over het innerlijke, terwijl roemen gaat over het uiten daarvan. Wanneer we dit willen leren, dan kunnen we misschien wel het beste kijken naar een kind. Een kind dat roemt in zijn vader: 'Mijn vader is de sterkste!' En het betekent dat het kind zwak durft te zijn, omdat vader sterk is.

Probeer die lijn nu eens geestelijk door te trekken. U durft onder ogen te zien dat u zwak, zondig en onheilig bent en dat u de blijdschap in uzelf mist. Waarom? Omdat Christus heilig is, Hij zondaren zoekt en Zich verheugt als het verlorene wordt gevonden. U durft onder ogen te zien dat u niet op het vlees kunt vertrouwen, omdat Hij onwankelbaar is.

Beseft u dat wie op het vlees vertrouwt dit nooit kan? Diegene kan nooit eerlijk onder ogen zien dat hij een zondaar is. Diegene kan nooit bidden: *O God, wees mij, de zondaar, genadig* (Luk. 18,13). Want diegene verwacht het nu juist niet van de genade, maar van zichzelf.

Hoe werkt dat dan in de praktijk? Zijn wij dan blij met het zwak zijn, met de pijn of met het lijden? Nee. Net zo min als Paulus blij was óm de gevangenis. Hij was blij in de gevangenis. Vergelijk het met een arts. Misschien bent u wel eens blij geweest met wat een arts voor u kon doen.

Was u toen blij om de ziekte? Ik verwacht van niet. U was blij in het ziek zijn, met wat de arts voor u kon doen.

En misschien zelfs nog wel door de ziekte, omdat u hebt gemerkt hoe God het heeft willen gebruiken. Maar de ziekte zelf blijft onderdeel van wat er niet meer zal zijn als Hij alle tranen van de ogen afwist en alle dingen nieuw maakt.

In de praktijk wordt duidelijk dat dit een blijdschap (χαίρω, *chairō*) is die opkomt uit de genade (χάρις, *charis*). Genade is de grond, en blijdschap is de vrucht van het geloof die daarop groeit. Blij, niet omdat u perfect bent, maar omdat u een God hebt die perfect maakt.

Eén ding mogen we niet vergeten. Het is een opdracht om blij te zijn. Maar het is een Bijbelse opdracht. Wat ik daarmee bedoel is dit: Wanneer wij bij onszelf ontdekken dat wij niet kunnen voldoen aan een opdracht die God geeft, dan leren we twee dingen. Als eerste bevestigt dit dat we niet op het vlees kunnen vertrouwen en als tweede moet ons dat uitdrijven naar God met het gebed of Hij ons wil geven wat Hij van ons vraagt. En het is in die weg dat we ontdekken dat blijdschap onderdeel is van de vrucht van de Geest (Gal. 5,22)!

Zo mogen wij God in de Geest dienen. Niet om iets te verdienen, dat heeft Christus aan het kruis van Golgotha gedaan. Maar uit dankbaarheid, omdat Hij goed is. Daarom: *dien de HEERE met blijdschap* (Ps. 100,2^A).

Gespreksvragen

1. Waarin verschilt de blijdschap van de wereld van de blijdschap waar Paulus toe oproept? (Zie ook Psalm 4,8)
2. In de Bijbelstudie wordt de Bijbel gekarakteriseerd als een 'blij boek'. Ervaart u dit persoonlijk ook zo, of vindt u dat soms lastig te herkennen?
3. 'Vertrouwen op het vlees' kan zitten in kerkelijke vroomheid, tradities of prestaties. Op welke eigen 'geestelijke prestaties' of gewoonten bent u geneigd te vertrouwen voor uw identiteit of blijdschap?
4. Paulus noemt blijdschap een vrucht van de Geest (Gal. 5,22). Waarom is het bevrijdend om blijdschap te zien als een geschenk/vrucht van de Geest in plaats van een menselijke prestatie?
5. Wat kan in uw dagelijks leven de groei van deze geestelijke blijdschap in de weg staan, en hoe helpt de tekst uit Filippenzen 3 u om hierin te groeien?

P. van der Lede

Op het moment dat ik dit schrijf, verblijven wij enkele dagen in de omgeving van de Moezel. Een tijd van rust en wat afstand van het dagelijkse werk. Wanneer we hier rondkijken, kunnen we niet anders dan onder de indruk raken van de grootheid van Gods schepping. De heuvels, de wijngaarden, de rivier en de prachtige vergezichten maken het een voorrecht om hier te mogen zijn. Maar juist die rust en schoonheid kunnen een andere werkelijkheid niet naar de achtergrond verdringen. Terwijl wij hier genieten van de zon en de rust, is er elders grote nood. Onze gedachten gaan uit naar de slachtoffers in Nepal. Gezinnen zijn getroffen, mensen zijn geliefden kwijt en velen verkeren in onzekerheid. Het bepaalt ons opnieuw bij de gebrokenheid van deze wereld. Achter het nieuws schuilen mensen met verdriet, angst en vragen. We mogen hen niet alleen in gedachten houden, maar hen ook opdragen in het gebed, evenals het gevaarlijke werk van de reddingswerkers. Ook dicht bij huis zijn er mensen die onze gebeden nodig hebben. De zomerperiode loopt ten einde en de mannenverenigingen maken zich op, zo de Heere wil, voor een nieuw verenigingsseizoen. Binnenkort zullen de eerste avonden weer worden gehouden. Wat is het een zegen wanneer mannen elkaar rondom Gods Woord mogen ontmoeten. We bidden dat dit nieuwe seizoen gezegend mag worden, dat er nieuwe leden bij komen en dat vooral ook jongere mannen de weg naar de vereniging vinden. Het is belangrijk dat verenigingen niet alleen terugkijken, maar ook oog hebben voor de toekomst. Tegelijkertijd weten we dat niet iedereen die jarenlang

trouw kwam, dat nog kan door ziekte of ouderdom. Laten we hen niet vergeten; een telefoontje, kaartje of bezoek kan veel betekenen. Zij blijven bij de vereniging horen. Ook zijn ons leden ontvallen wier plaatsen leeg blijven. We denken aan de rouwdragende families. Moge de Heere hen nabij zijn en troosten, denkend aan de woorden uit Psalm 68: „Hij is een Vader der wezen, en een Rechter der weduwen.” Wat hebben wij in alles een God nodig Die nabij wil zijn in vreugde, maar ook in verdriet. Ten slotte zien we vooruit naar de komende Bondsdag. Achter zo'n dag gaat heel wat organisatorisch en praktisch werk schuil, waarvoor we dankbaar zijn. We hopen dat de Bondsdag een gezegende dag mag worden waar mannen uit verschillende plaatsen elkaar ontmoeten en samen luisteren naar Gods Woord. Vanuit de rust aan de Moezel zien we Gods grootheid, maar tegelijkertijd de gebrokenheid ver weg en dichtbij. Dit bepaalt ons bij onze afhankelijkheid van de Heere.

We wensen u allen een gezegend verenigingsseizoen toe, Gode bevolen!

Een hartelijke groet, namens het bestuur
P. van der Lede (secretaris)

Nog even extra aandacht voor:

- De website: www.mannenbond-cgk.nl
- Uiterste inleverdatum kopij voor *De Saamwerker* nummer 2026-4: **zaterdag 21 november 2026.**
- **Bondsdag 7 november 2026 te Ede**
Voor alle data geldt D.V.

De Kennisbank van de Mannenbond CGK

Een schat aan Bijbelstudies en artikelen binnen handbereik

Wie al eens op de website van de Mannenbond CGK heeft rondgekeken, heeft hem misschien ontdekt: de Kennisbank. Een onderdeel van de website waarin steeds meer materiaal uit de geschiedenis van de Mannenbond bij elkaar wordt gebracht. Door de jaren heen is er binnen onze verenigingen en in *De Saamwerker* een grote hoeveelheid materiaal verschenen. Bijbelstudies, artikelen en bijdragen over uiteenlopende onderwerpen. Veel van dat materiaal is waardevol om opnieuw te lezen, maar het was niet altijd eenvoudig om terug te vinden waar een bepaalde studie of een bepaald onderwerp te vinden was. Daar willen we met de Kennisbank verandering in brengen.

Zoeken in een grote verzameling

De Kennisbank is opgezet als een soort digitale boekenkast. U kunt er zoeken op een woord, onderwerp of Bijbelse naam. Bent u bijvoorbeeld op zoek naar een Bijbelstudie over een bepaald Bijbelboek, een persoon uit de Bijbel of een bepaald thema? Dan kunt u dat eenvoudig als zoekterm invoeren. De Kennisbank laat vervolgens zien waar het gezochte onderwerp voorkomt. Daarbij wordt aangegeven in welke *Saamwerker* het materiaal te vinden is en op welke pagina u het kunt terugvinden. Zo hoeft u niet tientallen oude nummers door te bladeren voordat u vindt wat u zoekt.

Oude *Saamwerkers* krijgen nieuwe waarde

Een mooi onderdeel van de Kennisbank is de verbinding met de oudere jaargangen van *De Saamwerker*. Veel van deze nummers zijn inmiddels tientallen jaren oud.

Toch blijkt telkens weer dat artikelen en Bijbelstudies uit het verleden nog steeds kunnen spreken.

De omstandigheden veranderen, maar Gods Woord verandert niet. Een Bijbelstudie uit *De Saamwerker* die jaren geleden voor een mannenvereniging werd geschreven, kan vandaag opnieuw aanleiding geven tot gesprek. Misschien ontdekt u tijdens het zoeken zelfs een onderwerp waar uw vereniging binnenkort aandacht aan wil besteden.

De Kennisbank helpt om die oude schatten opnieuw te ontdekken.

De Kennisbank is daarom niet alleen bedoeld om iets snel op te zoeken. Hij kan ook een hulpmiddel zijn bij de voorbereiding van een verenigingsavond. Zoek eens op een onderwerp dat u aanspreekt.

Lees de betreffende Bijbelstudie en kijk vervolgens of het materiaal geschikt is om gezamenlijk te bespreken. Soms is één gevonden artikel al voldoende om een hele avond met elkaar bezig te zijn rondom Gods Woord. Ook voor persoonlijk gebruik kan de Kennisbank waardevol zijn.

Wie zich verder wil verdiepen in een Bijbels onderwerp, kan gemakkelijk verschillende artikelen naast elkaar zoeken en lezen.

Een digitale ingang naar ons gezamenlijke verleden

De Kennisbank is daarmee meer dan alleen een zoekfunctie. Het is ook een manier om een deel van het geestelijke en inhoudelijke erfgoed van de Mannenbond te bewaren en toegankelijk te maken.

Wat in vroegere jaren door broeders is geschreven en besproken, hoeft niet verloren te gaan wanneer een oude jaargang van *De Saamwerker* in een kast verdwijnt. Door het materiaal digitaal beschikbaar te maken, kunnen ook nieuwe generaties er kennis van nemen.

Neem daarom eens een kijkje in de Kennisbank. Misschien bent u op zoek naar één bepaalde Bijbelstudie.

Misschien zoekt u materiaal voor uw vereniging. Of misschien bent u gewoon nieuwsgierig naar wat er in de loop van de jaren in *De Saamwerker* is verschenen.

Wie weet welke waardevolle studie u er tegenkomt!

De Kennisbank vindt u op de website van de Mannenbond CGK.

Ga naar **www.mannenbond-cgk.nl** en kies in het menu voor Kennisbank.

Een oude studie kan zomaar weer een nieuw gesprek beginnen.

Zij kenden de God van Israël niet, maar leefden in een blind heidendom van Griekse goden. Maar het Evangelie werkte door. Mensen kwamen tot verandering. Ze hebben het oude leven achter zich gelaten en het nieuwe omarmd. Het werden er vélen. Zo is het Evangelie als een lopend vuurtje door het continent gegaan, totdat het uiteindelijk ook in ons land is aangekomen.

In dit boek neemt ds. Van Zanden de lezer mee in de voetsporen van Paulus. In twintig Bijbelstudies behandelt hij hoofdmomenten uit de Europareis van de apostel.

Ds. G. van Zanden is als predikant verbonden aan de hervormde gemeente te Uddel.

Uitgeverij: Den Hertog

Prijs: €14.90

EAN-code: 9789033133886

Aantal pagina's: 142

Boekbespreking

Het Woord voor de wereld, Bijbelstudies in de voetsporen van Paulus

ds. G. van Zanden

'Kom over, en help ons!' Deze roep van een Macedonisch man zette Paulus in beweging. Op een dag stapte hij aan wal op Europese bodem. Vanaf dat moment is het vuur van het Evangelie gaan branden. Het kwam tot mensen die nog nooit het Evangelie hadden gehoord.

Bondsdag 2026

'De christelijke vreemdelingschap'

Spreker: Ds. P.L.R. van der Spoel

Datum: D.V. zaterdag 7 november 2026

Tijd: Aanvang 10.00 uur

Plaats: Chr. Geref. Kerk 'De Tabernakel'
Verlengde Maanderweg 146
6713 LN Ede

Tel. 0318 – 611545